

ZA NEDELJO

Viteški redi.

Eden najbolj očitnih dokazov, kako je prodrla Cerkev v srednjem veku v vse življenjske prilike, so viteški redi, zveza meništvov z viteštvom. Viteške rede je rodilo križarsko gibanje. Nadalje so bili ti redi potrebni, ker so bila v jeruzalemskem kraljestvu krščanska mesta, dežela je ostala mohamedanska ter kristjanom sovražna. Križarske vojske iz zapada so za časa njih bivanja v Palestini lahko zajezile mohamedansko nevarnost, vendar so se morale zopet vrniti nazaj v domovino. Radi tega so se organizirala društva, ki so imela nalogo, mirne romarje spremljati skozi sovražne vasi ter streči bolnikom. Ta prvotna društva so postali redi z obljubami. Trije glavni narodi, ki so se udeleževali križarskih vojn: Francozi, Italijani ter Nemci, so ustvarili vsak svoj viteški red v času, kakor so pač posegali v križarske pohode. Francoski viteški red je dobil ime »templjarji«, italijanski »Janezov red« in nemški »nemški viteški red«. Predstojnik viteškega reda se je imenoval veliki mojster, vodja vitezov v boju maršal. Papeži so potrdili in obdarovali viteške rede radi zaslug za krščanski vzhod z mnogimi predpravicami. Kak naj bi bil viteški redovnik, je označil sv. Bernhard z besedami: »Kristusov vitez bi naj živel strogo ter v pokorščini, trezno ter zmerno, brez žene, otrok ter imetja, skupno, resno, vedno na delu, kot sovražnik zunanega bleska in posvetnih naslad. Jezdi naj na krepkem ter čilem konju v bitko, hrepeni naj le po zmagi, ne po slavi, naj ne pričakuje zmage iz lastne moči, ampak od Boga. Naj bo ponižen kot jagnje, pogumen kot lev, menih in vitez.«

Templjarji.

Leta 1118 so obljubili francoski vitezi jeruzalemskemu patrijarhu poleg navadnih redovnih obljub tudi to, da bodo skupno ščitili in branili sveto deželo z lastnim življenjem. V Jeruzalemu jim je bilo odkazano bivališče na kraju nekdanjega judovskega templja, odtod se jih je oprijelo ime templjarji. Njih grb je bil konj z dvema vitezoma, redovna obleka beli plašč z rdečim križem. Red se je hitro razmnožil z dotokom iz zapadne domovine. Pri padcu trdnjave Akkon (leta 1291) so se umaknili templjarji na otok Ciper in od tamkaj na Francosko s sedežem v Parizu. Red je razpustil leta 1311 papež Klement V. na zahtevo francoskega kralja.

Janezov red.

Italijanski trgovci iz mesta Amalfi so ustanovili leta 1048 v Jeruzalemu zatočišče (hospital) za bolne romarje. Zavod se je povzpел že pri prvem križarskem pohodu do znatnega ugleda. Združila se je z njim še druga organizacija bolniških strežnikov sv. Janeza. Ta skupna družba je bila spremenjena leta 1120 v poseben viteški red, kojega cilj je bil: obramba svete dežele. Ko se je polastil leta 1187 sultan Saladin Je-

ruzalema, so se morali Janezovi vitezi umakniti. Naselili so se na otoku Cipru, so se borili od tamkaj proti Turkom; leta 1310 so osvojili otok Rhodus, ki je postal njihov glavni sedež. Tukaj so se držali do leta 1522, a so se morali umakniti turški premoči. Naselili so se na otoku Malta ter se bojevali zmagovalno proti mohamedancem v Afriki, dokler jim ni iztrgal otoka Napoleon leta 1798. Red obstoja še dandanes in ima svoj sedež v Rimu.

Nemški viteški red.

Od leta 1128 je obstojala v Jeruzalemu sprejemnica za nemške romarje, kjer so bili deležni postrežbe tudi bolniki. Celo nemško družbo je pregnal leta 1187 sultan Saladin iz Jeruzalema, odkoder se je podala h krščanski vojski pred trdnjavo Akkon. Tukaj je bila družba preosnovana v viteški red z nalogo: braniti sveto deželo. Red se je razmnožil in njegovi vitezi so se posebno odlikovali v bojih pred turško trdnjavo Damiette (1219). Veliki mojster Hermann je določil red za pokristjanjenje Prusije. Do padca trdnjave Akkon (1291) je stoloval red tamkaj in se udeleževal bojev po sveti deželi. Po kratkem bivanju v Benetkah se je preselil v nemški Marienburg leta 1309. Pod Avstrijo se je ohranil red kot duhovno vojaška ustanova do današnjega dne. Štajerskim Slovencem je nemški viteški red dobro znan po župnijah ter obsežnih posestvih krog Velike Nedelje, Ormoža, Sv. Miklavža, Središča itd. — Zadnji veliki mojster je bil ali še najbrž je bivši avstrijski nadvojvoda — Evgen.

*

Zveza katoliških ženskih organizacij na svetu je imela pretekli teden svoje 8. veliko zborovanje v Rimu. Ta zveza je bila ustanovljena leta 1910. Glavni predmet razprav in predavanj je bil »Dvig moralnosti v družini« in pa »Molitev s Cerkvijo«. Posamezne zastopnice dekliških organizacij so podale poročila, kako se pri njih razširja liturgično gibanje. Med predavateljicami je tudi bila Poljakinja Dermaloviez, ki je govorila o katoliškem bratstvu.

Vozni red za Din 2—

(po pošti Din 2.59 poslati v znamkah naprej, ako se naroči le en izvod) za vse železniške in avtobusne proge Slovenije dobite v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Sanatorij v Mariboru, Gosposka 49, telefon št. 23-58. Najmodernejši urejen za operacije. Diatermija, višinsko solnce, tonizator, infra-rdeča žarnica. Cene zmerne. 581

NOVICE

Dober Hrvat, Srb in Slovenec. Novi minister poljedelstva dr. Stanko Šibenik je dal 22. maja časnika izjavo, v kateri pravi med drugim: »Prepričanje, da še le dober Hrvat, Srb in Slovenec more biti ravno tako dober Jugoslovan, je edina solidna podlaga za izgradnjo zdravega nacionalnega čutenja. Prepričani smo, da daje še le zavarovano in zajamčeno hrvatstvo, srbstvo in slovenstvo pravo podlago za izgradnjo jugoslovanstva, ker šele te tri setavine tvorijo jugoslovansko vsebino. Skupnost čustvovanja, ki sloni na dediščini, ki so jo Srbi, Hrvati in Slovenci zavestno in prostovoljno in kot skrbno varovano pridobitev prinesli v skupno zajednico, je najmočnejša zveza in najsigurnejša pot k nerazdružljivemu edinstvu.

Našo mornarico je jako pohvalil nemški admiral Gladisch, ki je na čelu oddelka vojnega brodograjskega obiskal Dalmacijo. Rekel je o njej: »Napravila je na me lep in jak vtis, četudi je majhna. Velika tudi naša ni. Vi imate izborna organizacija, kar vam daje najboljše nade v razvoj vaše mornarice. Kar se organizacije tiče, služite lahko tudi drugim za vzor.« Nemško brodograjsko se je teden dni mudilo v naših vodah, je 21. maja ob pristrnem pozdravu prebivalstva zapustilo naše morje ter odplulo proti Španiji.

Obrtniški kongres v Beogradu. — Upravni odbor državne zveze obrtniških organizacij je sklenil, da se 9. zborovanje zveze vrši v Beogradu v nedeljo, dne 15. junija. Glavna točka dnevnega reda je načrt novega obrtnega zakona.

Preprečen napad na štajerskega deželnega glavarja. Ko se je 19. maja večer deželni glavar dr. Rintelen z avtomobilom vračal iz Eibiswalda v Gradec, je bilo pri vasi Heimschuch preko ceste položeno debelo drevo. Šofer je v zadnjem hipu opazil to oviro ter takoj ustavil avtomobil. Orožništvo je aretiralo nekaj ljudi, ki so osumljeni, da so v zvezi z nameranim napadom. Med njimi sta dva delavca, ki sta dejanje že priznala.

Radio na naših železnicah. Na naših brzovlakih se je uvedel radio. Aparati so inštalirani v 50 vagonih. V posameznih vagonih so stikala za slušalke. Ena ura poslušanja stane 5 Din. S prvim vlakom, ki je bil opremljen z radio-aparatom so se iz Beograda do Broda peljali zastopniki prometnega, voj-

Vse društvene knjižnice

ki so znale vpeljati Karl Mayove spise, poročamo, da te knjige ljudje izredno radi čitajo. Prva knjiga „KRIŽEM PO JUTROVEM“ obsega štiri zvezke, vsak stane Din 13—, celotna knjiga vezana polplatno Din 65—, celoplatno Din 70—. Druga knjiga „PO DIVJEM KURDISTANU“ do sedaj izšla dva zvezka po Din 13—. Naroča se pri

TISKARNI SV. CIRILA V MARIBORU